

***Prof. dr hab. Andrzej Baranow,
Doc. dr Halina Turkiewicz
Litewski Uniwersytet Edukologiczny, Wilno, Litwa***

**Bilingwizm polsko-litewski tematem
Międzynarodowej Konferencji Naukowej w Wilnie**

Dwujęzyczni pisarze polscy i litewscy. Zagadnienia bilingwizmu w kulturze polskiej i litewskiej – taką nazwę nosiła Międzynarodowa Konferencja Naukowa, która w dniach 8–9 października odbyła się w Wilnie i Sztejniach. Została zorganizowana przez Centrum Języka Polskiego, Kultury i Dydaktyki Litewskiego Uniwersytetu Edukologicznego oraz Katedrę Badań Filologicznych „Wschód–Zachód” Uniwersytetu w Białymstoku. Zgromadziła polonistów, lituanistów oraz bałtystów z Polski, Litwy i Białorusi.

Najliczniejsza grupa badaczy przybyła z Polski. Były reprezentowane tak znane ośrodki naukowo-dydaktyczne, jak Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytet Zielonogórski i inne. Liczną grupę badaczy wydelegował współorganizator – Uniwersytet w Białymstoku.

Podczas otwarcia konferencji organizatorzy starali się zasygnalizować ważność i aktualność podejmowanego tematu dwujęzyczności. Egzystujemy na co dzień w przestrzeni wielokulturowej i wielojęzycznej. Jak wiadomo, nasza współczesność powinna być szczególnie wrażliwa na dialog i właśnie konferencja miałaby rozszerzać i pogłębiać jego kontekst, wyeksponować niezbadane dotychczas aspekty. A jest ich bardzo wiele.

Uczestników konferencji ciepło powitali: rektor uczelni, akademik, prof. Algirdas Gaižutis, dziekan Wydziału Filologicznego prof. Gintautas Kundrotas, kierownik Centrum Języka Polskiego, Kultury i Dydaktyki dr Henryka Sokołowska. Przemawiający byli zgodni co do tego, że zagadnienia, podejmowane przez uczestników konferencji, są ciekawe, oryginalne, w wielu wypadkach otwierają dotychczas nieznane drogi badawcze.

Przeważająca większość referatów została wygłoszona na Litewskim Uniwersytecie Edukologicznym w pierwszym dniu konferencji. Dotyczyły one zarówno problematyki teoretycznej, związanej z badaniami bilingwizmu, jak i życia oraz twórczości poszczególnych pisarzy dwujęzycznych czy wybranych do interpretacji konkretnych utworów. Była to dobra okazja do wydobywania z niepamięci wielu pisarzy pozostających tymczasem na marginesie, na poboczu głównych szlaków literackich, a więc takich twórców, jak Ksaveras Bogušas, Liudvikas Adomas Jucevičius, Karolina Praniauskaitė, Juozapas Albinas Herbačiauskas i in.

Rozmowy o pisarzach znanych i uznanych, takich jak Maironis – patriarcha literatury litewskiej – obfitowały w ciekawe i cenne informacje. Został m.in. wyekspozowany Maironisowski poemat *Znad Biruty* napisany po polsku we wczesnej fazie twórczości artysty.

Obecny był także swego rodzaju dwugłos. Dwóch uczestników konferencji zainteresował polsko-litewski pomost, tworzony przez dwie znaczące osobowości XX wieku, co się odbiło w referatach profesora naszej uczelni Dainiusa Vaitiekūnasa *Dialog Czesława Miłosza z Toma-*

Fot. 1. Współorganizatorzy konferencji prof. A. Baranow i prof. J. Ławski

Fot. Romuald Naruniec.

sem Venclovą oraz badacza z Białegostoku Piotra Drozdowskiego *Przeciwko „historycznej konieczności”*. O przyjaźni Czesława Miłosza i Tomasza Venclovy.

Konferencja uruchomiła wiele rozmaitych dyskursów: kulturowych, tożsamościowych, historycznych, politycznych, lingwistycznych i in.

Do owego bilingwistycznego dyskursu przyłączyli się także niektórzy członkowie Stowarzyszenia Naukowców Polaków Litwy. Zaznaczmy, że wygłosili oni referaty, świetnie wpisujące się w podejmowaną przez uczestników konferencji problematykę. Dr Józef Szostakowski zaprezentował *Polskojęzyczną twórczość poetycką krajoznawcy i nauczyciela Česlovasa Šaduikisa*. Doc. dr Irena Fedorowicz omówiła *Nieznane konteksty korespondencji J. A. Herbaczewskiego i J. Wichert-Kajruksztisowej*. Doc. dr Barbara Dwilewicz przedstawiła referat z zakresu problematyki translatorycznej: *„Wschody i zachody księżycy” Tadeusza Konwickiego w przekładzie na język litewski*. Doc. dr Halina

Fot. 2. Posiedzenie plenarne. Przemawia prof. J. Ławski

Fot. Romuald Naruniec.

Turkiewicz w swoim referacie *Władysław Abramowicz: owoce dwujęzyczności* przybliżyła dorobek poety, publicysty, historyka i archiwisty, który – czując się Litwinem – pisał także po polsku i był bardzo otwarty na inne kultury.

9 października obrady nieprzypadkowo przeniosły się do Szetejń, do Centrum Kultury Czesława Miłosza. Noblista, pisarz więcej niż dwujęzyczny, był znany jako wielki rzecznik dialogu polsko-litewskiego, dialogu wielokulturowego wreszcie. Jeżeli chodzi o bilingwizm Miłosza, ujawniał się on jako bilingwizm niezrealizowany. Litewskość drzemała w Miłoszu zakodowana jeszcze od czasów dzieciństwa, kiedy to nasiąkał nią dzięki opowiadaniom niani-Litwinki, słuchaniu baśni i piosenek litewskich, obcowaniu z dziećmi z otaczających dwór zagród chłopskich. W utworach Miłosza są wzmianki o mentalności i obyczajach litewskich, zdarzają się z rzadka nawet inkrustacje litewskojęzyczne.

W Szetejniach zostały wygłoszone referaty dotyczące interpretacji wybranych utworów autora *Doliny Issy*. Ponadto liczni uczestnicy konferencji po raz pierwszy odwiedzili „małą ojczyznę” poety, z za-

Fot. 3. Uczestnicy konferencji zwiedzają Kiejdany

Fot. Elżbieta Stoch.

chwytem obserwowali krajobrazy Szetejń i Świętobrości, próbowali zanurzyć dłonie w nie najcieplejszych tego dnia nurtach Niewiaży (po-wieściowej Issy), zwiedzili też Kiejdany. Oglądanym zabytkom i krajo-brazom dodawało uroku niezwykle piękne jesienne słońce, zabarwiające kontemplowane obiekty w impresjonistyczne odcienie.

Chciałoby się wierzyć, że i dawne, i zadzierzgnięte podczas kon-ferencji nowe kontakty będą owocowały w przyszłości. Organizatorzy konferencji – prof. Jarosław Ławski z Uniwersytetu w Białymstoku i prof. Andrzej Baranow z Litewskiego Uniwersytetu Edukologicznego – wyrazili nadzieję, że konferencja przekształci się w cykliczne przedsię-wzięcie naukowe, gdyż obrady wybitnie unaocznily, jak sporo jest te-matów do omówienia i mnóstwo problemów do rozstrzygnięcia.